

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci stěžovatelky **I. P.**, zastoupené JUDr. Danielem Balounem, advokátem se sídlem v Klatovech, kpt. Jaroše 110, za účasti **Ministerstva vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 5. 2004, č. j. 15 Az 585/2003 – 16,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Odměna advokáta JUDr. Daniela Balouna **se určuje** částkou 1075 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 13. 5. 2004, č. j. 15 Az 585/2003 - 16, zamítl žalobu stěžovatelky proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 18. 11. 2002, č. j. OAM-929/LE-04-C10-2002, kterým bylo rozhodnuto o neudělení azylu stěžovatelce podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a současně bylo rozhodnuto, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. V odůvodnění rozsudku krajský soud konstatoval, že stěžovatelka opustila zemi původu z důvodu obavy z člověka, který na ní vymáhal po smrti jejího otce dluh. Stěžovatelka se s žádostí o pomoc na nikoho neobrátila. Jiné problémy v zemi původu neměla. Politického života se neúčastnila, rasové, národnostní nebo náboženské problémy také neměla. Krajský soud konstatoval,

že vyhrožování ze strany věřitele, kdy navíc stěžovatelka neusilovala o vhodné řešení těchto potíží ve vlasti a rovnou odjela do ciziny, není azylově relevantním důvodem a nevztahuje se na ni ani překážka vycestování.

Proti tomuto rozsudku podala stěžovatelka v zákonné lhůtě kasační stížnost, v níž uvedla, že důvod jejího podání spatřuje v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Domnívá se, že její situaci ve vlasti nelze zužovat na věřitelský vztah a z toho pramenící ohrožování, ale je nutno ji posuzovat v širší rovině, poněvadž ve standardním právním státě, v němž by se mohla s důvěrou obrátit na fungující policii, by k ní dojít nemohlo. Stěžovatelka zřejmě nepatří v domovském státě k té sociální skupině, které by tamní státní aparát byl ochoten pomoci. V tomto světle by mělo být přistupováno k aplikaci § 12 zákona o azylu, který za důvody pronásledování uznává i příslušnost k sociální skupině. Tento aspekt se však v napadeném rozhodnutí neobjevuje, ač je pro správné posouzení právní otázky zcela zásadní, protože stát by měl poskytovat ochranu všem svým sociálním skupinám. Ze své příslušnosti k dané sociální skupině spatřuje stěžovatelka odůvodněný strach z pronásledování věřitelem, protože její sociální skupině není domovským státem ochrana poskytována. V tomto smyslu je naplněn důvod udělení azylu a azyl měl být také přiznán. Stěžovatelka má ve vlasti problémy pro své názory, nesouhlasí s tamějším režimem, kterému vládne komunistická strana. Doma je v takové pozici, která nezajišťuje její práva a občanské svobody. Stěžovatelka nesouhlasí se státoprávním uspořádáním v Moldavsku, kde se vyhroceně střetávají různé protichůdné názory – samostatnost, připojení k Rumunsku či úzká spolupráce s Ruskem a Běloruskem. Je obecně známo, že v Moldavsku jsou občané omezováni na svých právech a jakmile projeví veřejně své názory, mají problémy od policie a státních orgánů. Stěžovatelka projevovala své názory a samozřejmě měla s tím spojené problémy na veřejnosti a nakonec i v práci. Proto navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil, věc vrátil k dalšímu řízení a kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti popřelo její oprávněnost, neboť jak správní rozhodnutí, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy, a odkázalo na obsah správního spisu, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatelky učiněná ve správním řízení, a na vydané rozhodnutí. K obsahu kasační stížnosti konstatovalo, že stěžovatelka v průběhu správního řízení neuvedla žádné relevantní důvody pro udělení azylu na území České republiky. Z její žádosti a pohovoru s ní provedeného dne 9. 7. 2002 plynou důvody podání žádosti o azyl. Tyto důvody jsou ryze ekonomického charakteru, neboť stěžovatelka měla v zemi původu potíže s věřitelem svého otce. S odkazem na skutečnost, že se stěžovatelka neobrátila se žádostí o pomoc na žádný kompetentní orgán země původu, ministerstvo konstatovalo, že nebyla ve své vlasti pronásledována ve smyslu § 12 zákona o azylu. Námitky stěžovatelky o jejím politickém přesvědčení jsou irelevantní a účelové, neboť při pohovoru uvedla, že se aktivně neúčastnila politického života v Moldavsku. Tyto skutečnosti lze tedy považovat za skutečnosti ve smyslu § 109 odst. 4 s. ř. s. Z výše uvedených důvodů navrhlo ministerstvo zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v podané kasační stížnosti a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle § 12 zákona o azylu se azyl udělí cizinci, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je buď pronásledován za uplatňování politických práv a svobod a nebo má

odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že podmínky pro udělení azylu splňuje cizinec, je-li ve vztahu k jeho osobě zjištěno, že je pronásledován, respektive má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů uplatňování určitých politických práv a svobod či politických názorů nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu příslušnosti k určité skupině obyvatel (rasové, náboženské, národnostní, sociální). Za pronásledování se pro účely zákona o azylu považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem ochranu před takovým jednáním zajistit. Pronásledováním však není ani případný masový výskyt negativních jevů v určité zemi nebo její části za předpokladu, že nejde o součást státní politiky.

Stěžovatelka v žádosti o udělení azylu i následně při pohovoru uvedla, že opustila vlast ze strachu z věřitele. Po smrti jejího otce v roce 1998 po ní chtěl neznámý člověk splatit otcův dluh. Věřitel ji v průběhu let 1999 a 2000 třikrát navštívil, vyhrožoval jí a dokonce ji napadl. Aby dlužnou částku zaplatila, rozhodla se vycestovat do České republiky za prací a výdělkem. Na policii se neobrátila, neboť jí věřitel vyhrožoval, že se vypořádá nejen s ní, ale i s jejími příbuznými. Jiné problémy ve vlasti neměla. Do České republiky přicestovala dne 3. 10. 2001 na turistické vízum s platností půl roku. V březnu nebo dubnu 2002 ztratila cestovní pas. Dne 27. 6. 2002 byla kontrolována policií a vzhledem k tomu, že u sebe neměla platný cestovní doklad, byla zadržena a převezena do Zařízení pro zajištění cizinců v Balkové, kde požádala o udělení azylu.

Stěžovatelkou tvrzené problémy se soukromou osobou v Moldavsku za situace, kdy nevyužila možnosti ochrany ze strany státních orgánů v zemi původu, nemohou být bez dalšího hodnoceny jako pronásledování z důvodů stanovených v ustanovení § 12 zákona o azylu, což také v souladu se zákonem dovodilo jak ministerstvo, tak krajský soud. K tvrzení stěžovatelky, že nepatří v domovském státě k té sociální skupině, které státní aparát byl ochoten pomoci, Nejvyšší správní soud uvádí, že se nejedná o sociální skupinu ve smyslu § 12 zákona o azylu. Sociální skupinu ve smyslu tohoto ustanovení tvoří osoby podobného společenského původu nebo postavení, obdobných majetkových poměrů, společenských obyčejů apod. Příslušnost k ní se stává důvodem pronásledování zpravidla tehdy, když její politická názorová orientace, minulost nebo hospodářská činnost jejich členů či samotná její existence jsou považovány za neloajální vůči státu či jeho exekutivě. Důvodem pro zařazení do sociální skupiny tedy nemůže být takový sjednocovací znak, jako je příslušnost mezi lidi, kterým podle stěžovatelky státní aparát v zemi původu není ochoten pomoci, zejména proto, že se nejedná o objektivní ověřitelnou skutečnost, ale o pocit, jímž v určité fázi svého života může trpět kterýkoli člověk v jakékoli společnosti. V této souvislosti nelze také přehlédnout, že stěžovatelka žádost o azyl podala až v době svého zadržení a umístění v Zařízení pro zajištění cizinců v Balkové, kde čekala na správní vyhoštění, když předtím se již na území České republiky zdržovala déle než 7 měsíců, což také potvrzuje, že její tvrzení o existenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu jsou účelová. Stěžovatelce totiž nic nebránilo v tom, aby o azyl požádala bezprostředně po vstupu na území naší republiky. Subjektivní právo na azyl je právem na nezbytnou ochranu v případě pronásledování nebo

odůvodněného strachu před pronásledováním, ale nikoliv právem vybrat si zemi, v níž chce cizinec žít a pracovat a kde si chce legalizovat tímto způsobem pobyt.

Ke stěžovatelkou tvrzeným skutečnostem, že má ve vlasti problémy pro své nesouhlasné názory s tamějším režimem a se státoprávním uspořádáním v Moldavsku Nejvyšší správní soud nepřihlédl, neboť porovnáním obsahu žaloby a kasační stížnosti zjistil, že tyto skutečnosti byly v kasační stížnosti uvedeny nově (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud z důvodů výše uvedených kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

O stěžovatelkou podaném návrhu, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek podle ust. § 107 s. ř. s., Nejvyšší správní soud nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ust. § 56 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelka v řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení a ministerstvu žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

Stěžovatelce byla pro řízení o kasační stížnosti soudem ustanoven zástupcem advokát a podle § 35 odst. 7 s. ř. s. platí v takovém případě odměnu advokáta včetně hotových výdajů stát. Podle § 9 odst. 3 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, náleží advokátovi odměna za jeden úkon právní služby v částce 1000 Kč (§ 11 odst. 1 písm. d) citované vyhlášky) a náhrada hotových výdajů v částce 75 Kč (§ 13 odst. 3 citované vyhlášky), celkem tedy 1075 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. října 2005

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu